

PRINCEZA MARIJA TEREZIJA, 18.st. ulje na platnu, prije obnove i poslije konzervatorsko-restauratorskih radova

CARICA MARIJA TEREZIJA (1717-1780), 18.st. ulje na platnu, prije i nakon provedenih kompletnih radova

Velimir IVEZIĆ

ZBIRKA STARIH MAJSTORA MUZEJA GRADA KOPRIVNICE – GRUPA CARSKIH PORTRETA

Zbirka starih majstora prikupljena je i utemeljena zalaganjem dr. Leandera Brozovića između 1945. i 1962. godine od privatnih osoba, župnih ureda i nastojanjima NO Koprivnice na zaštiti pokretne kulturne baštine grada i regije. Između ostalog, u zbirci je i pet portreta carskih osoba iz 18. stoljeća koji nisu ruralnog karaktera. Riječ je o grupi kvalitetnijih radova. Dakle, ne radi se o uradcima domaćih majstora već su to portreti uvezeni iz Austrije koji svjedoče o našim vezama s onodobnom Europom. Obnavljajući te umjetnine obnavljaju se kulturna dobra koja je hrvatska tada branila ugrožena, kao i čitava Europa, od najezde Osmanlija. Pet portreta vladara iz Austrijske Monarhije u 18. stoljeću našlo se u Starom magistratu grada Koprivnice (ondašnjem Poglavarstvu), a danas se čuvaju u Muzeju grada Koprivnice. U Muzej grada Koprivnice ti su carski portreti akvizirani kao cjelina s prvim godinama djelovanja muzeja.

Grupa carskih portreta nađena je na tavanu nove gradske Vijećnice. Riječ je o službenim portretima koji su resili zidove gradske uprave sredinom 18. st. u vrijeme kada je za apsolutističke i centralističke vladavine Marije Terezije Koprivnica dobila niz pisanih pravila i povelja: od njenog hrvatsko-slavonskog urbara, preko cehovskih povelja i listina, uređenja školstva do reforme vojske, itd... S Marijom Terezijom koja je na vlast došla Pragmatičkom sankcijom 1740. godine izumrla je muška loza austrijskih Habsburgovaca. Marija Terezija se u svojoj 19. godini udala za lotarinškog vojvodu Franju Stjepana, a dinastija se otada nazivala Habsburg-Lothringen. Iako su Mariju Tereziju još za života oslovljavali “cari-com”, car Svetog Rimskog Carstva bio je njezin suprug Franjo I. U zbirci carskih portreta upravo se radi o portretima princeze Marije Terezije, carice Marije Terezije, cara Franje I. Stjepana, cara Kala VI. i portretu vojvode Franje Stjepana Lotarinškog. Prema mišljenju povjesničarke umjetnosti Draženke Jalšić Ernečić, čini se da se radi o dva para službenih portreta, prvi stariji par portreta su portreti zaručnika – austrijske princeze i lotaringijskog vojvode, moguće je da se radi i o svadbenim portretima mladog para, dok noviji par portreta predstavlja portrete carskih supružnika koji su nastali nakon njihovog vjenčanja 1836. godine.

Neki su dijelovi zbirke u izrazito lošem stanju zbog neprimjerenog smještaja i dotrajalosti pojedinih artefakata, ali i zbog neadekvatnih “obnoviteljskih” intervencija. Skidanje ranijih, slabo integriranih i potamnjenih retuša ukazalo je

na mnoge lakune gotovo posvuda i na svim slikama carskih portreta. Od 1995. godine radom i zalaganjem povjesničarke umjetnosti Draženke Jalšić Ernečić pokrenuta je sustavna obrada, snimanje, publiciranje i izlaganje slika u sklopu povremenih muzejskih izložbi, a planirani višegodišnji zahvati i zaštita zbirke kao cjeline, neophodne su predradnje planiranja budućeg stalnog postava Muzeja grada Koprivnice. S konzervatorsko-restauratorskim radovima na slikama carskih portreta započeto je u jesen 2009. godine. Slike su se pokazale vrlo dobrima i tipičnim za to doba, ali podosta oštećenima. Bilo kako bilo, ove su slike još jedan pokazatelj nemjerljivog doprinosa europske kulture na našim prostorima i svako ih treba spasiti od daljnjeg propadanja i privesti prezentnosti.

CARICA MARIJA TEREZIJA (1717-1780)

Austrija, 18. stoljeće, ulje na platnu

Opis slike: Portret carice Marije Terezije
Majstor: Anonymus
Lokalitet: Koprivnica
Županija: Koprivničko-križevačka
Vrijeme nastanka: 18. stoljeće, iza 1740. godine
Mjesto nastanka: Austrija
Tehnika: Ulje na bolusiranom, konopljinom tkanju bez šavova i čvorova
Sadašnja namjena: Zbirka starih majstora Muzeja grada Koprivnice
Dimenzije: Širina 68cm; Visina: 86,5cm; Debljina podokvira: 2cm;
Ukrasni okvir: Širina: 83cm; visina: 101,5cm; debljina: 5cm
Inventarni br.: MGKc 395
Godina obnove: 2009/2010.

Zatečeno stanje

Slika je naslikana na grubo tkanom konopljinom platnu bez šavova i značajnih čvorova u tkanju koje je preparirano crvenim armenskim bolusom. Vidljiva je boja bolusne osnove/preparacije jer je slikani sloj popucao i mjestimice se ljušti. Jasno su uočljivi prethodni "obnoviteljski" zahvati na području lica i dijelovima draperije (desni rukav). Oštećenja slikanog sloja, osnove i nosioca su u središtu lijevog donjeg kvadranta te uz rub slike u gornjem lijevom kvadrantu, te veliki rez kod lica. Nestručni zahvati i neintegrirani retuš jasno su uočljivi na lijevom oku ženskog lika te na njezinoj draperiji. Zaštitni je lak požutio, u dijelovima potamnio i vezao razne nečisti na sebe. Razderotine su nevjesto spajane i negdje loše pokitane, a neke nisu uopće kitane i nivelirane već su samo premazane impasto

slojem ujednačenim s karakterom lokalnog tonaliteta.

Sa stražnje su strane također vidljivi raniji mnogobrojni “obnoviteljski” zahvati od primjerenih zakrpa tankim platnom do neprimjerenih, velikih i debelih zakrpa lijepljenih tutkalom, polivinil-acetatnim ljeplilom za drvo, pa čak i jedna kružna zakrpa od kože lijepljena tzv. “neostik” ljeplilom za kožu. Podokvir je napravljen od četiri tanke letvice bez rubnih istaka koje su slabe kondicije zbog same izvedbe i izrazitog utjecaja crvotočine. U lijevom donjem uglu podokvira se nalazi inventarni broj “inv. 395” te etiketa sa natpisom “Gradski N.O. Koprivnica, travanj 1946. Kartoteka muzeja”. Ukrasni okvir je u dobrom stanju, a u njegovom gornjem lijevom uglu nalazi se još jedna etiketa s natpisom: “R(evizija) 14. IX. 2000” .

Konzervatorsko-restauratorski radovi

Nakon skidanja platna s podokvira oprezno se mehanički četkom i usisivačem očistila prljavština s poledine slike. Odstranjeni su kruti kitovi i naknadni slojevi boje. Platno i slikani sloj s grundom su se impregnirali Bevom s poledine na mreži. Potom se platno na toplom stolu ohladilo pod utezima i na taj se način izravnilo.

Pokazalo se potrebnim ukloniti sav rad prethodnog “restauratora”, a ti su postupci otkrili mnoge manje i oveće lakune gdje nedostaje izvorna boja zajedno s preparacijom. Skidanje zakrpa se izvršilo njihovim močenjem, a dodatno skidanje nečisti i čišćenje tkanine od ljepila i ostataka se napravilo parom i toplom stopicom u kombinaciji sa skalpelom. Skidanje uljanih (bijelih) zakrpa se izvršilo, kao i čišćenje desolom i acetonom. Rubovi platna su ojačani lanenim tkanjem (strip-lining) po cijeloj dužini koje je omogućilo lakše napinjanje na novo izrađene podokvire od jelovine. Slike tako nisu bile izložene dodatnom stresu zbog, najčešće nepotrebnog, lijepljena na drugo platno (dubliranje/rentoalaža). Sa stražnje se strane nisu montirali zaštitni paneli jer to izvorno ne postoji ni kod jedne slike, a kako takva vrsta zaštite slika pomaže pri infestaciji (nametnicima) i onemogućava pristup platnu i podokviru te njegovo širenje ta je vrsta “zaštite” izostavljena. Preporuka je kod vješanja slika staviti distancere koji bi slike odvajali od zida i tako omogućavali normalnu mikroklimu i provjetravanje tj. održavanje slike suhom.

Izvršeni konzervatorsko-restauratorski radovi u 2009/2010. godini

1. Preventivna zaštita in situ (učvršćivanje trusne polikromije japan papirom i klucelom)
2. Pakiranje i transport

CAR FRANJO I. STJEPAN, 18.st. ulje na platnu, slika prije i nakon konzervatorsko-restauratorskih radova

CAR KARLO VI., HABSBUROVIĆI, 18.st. ulje na platnu, stanje prije i nakon konzervatorsko-restauratorskih radova

3. Istražni radovi materijala i tehnika
4. Konzervatorsko-restauratorske probe
5. Skidanje s podokvira
6. Mehaničko čišćenje lica i pozadine
7. Impregnacija platna i polikromije Bevom
8. Dezinsekcija i profilaktička zaštita
9. Kemijsko čišćenje lica slike i skidanje preslika i neautorskih dodataka
10. Zapunjavanje i spajanje razderotina
11. Strip lining - rubovi platna ojačani lanenim tkanjem
12. Kitanje i niveliranje krede
13. Izrada novog podokvira
14. Foto-dokumentacija
15. Obnova ukrasnog okvira
16. Izolacija lakuna
17. Napinjanje platna na novi podokvir
18. Retuš
19. Lazure
20. Zaštitno lakiranje
21. Uokviravanje

PRINCEZA MARIJA TEREZIJA
Austrija, 18. stoljeće, ulje na platnu

Opis slike: Portret princeze Marije Terezije
Majstor: Anonymus
Lokalitet: Koprivnica
Županija: Koprivničko-križevačka
Vrijeme nastanka: 18. stoljeće, iza 1736. godine
Mjesto nastanka: Austrija
Tehnika: Ulje na bolusiranom konopljinom tkanju bez šavova i čvorova
Sadašnja namjena: Zbirka starih majstora Muzeja grada Koprivnice
Dimenzije: Širina 69cm; Visina: 87,5cm; Debljina podokvira: 1,5cm;
Ukrasni okvir: Širina: 83cm; visina: 101,5cm; debljina: 5cm
Inventarni br.: MGKc 9150
Godina obnove 2009/2010.

Zatečeno stanje

Slika je slikana na grubo tkanom konopljinom platnu bez šavova i značajnih

čvorova u tkanju, a prepariranom crvenim armenskim bolusom. Boja bolusne osnove/preparacije je jasno uočljiva jer je slikani sloj popucao i ljušti se. Jasno su uočljivi prethodni “restauratorski” zahvati na području obraza, na prstima, na haljini, itd... Vidljivo je oštećenje slikanog sloja, osnove i platna u središnjem desnom gornjem kvadrantu te u središnjem dijelu iznad glave. Sa stražnje su strane također vidljivi raniji “restauratorski” zahvati, te još dva oštećenja na platnu. Uočene su nečistoće raznog podrijetla na cijeloj površini platna zbog loših uvjeta čuvanja. Podokvir je napravljen od četiri letvice bez rubnih istaka koje su slabe kondicije. Na ukrasnom okviru nedostaju sve ukrasne pozlaćene letvice. Zaštitni je lak požutio, u dijelovima potamnio i vezao razne nečisti na sebe. Razderotine su nevjesto spajane i negdje loše zakitane, a neke nisu uopće kitane i nivelirane već su samo premazane impasto slojem slabo ujednačenim s karakterom lokalnog tonaliteta.

Konzervatorsko-restauratorski radovi

Nakon skidanja platna s podokvira mehanički se četkom i usisivačem očistila prljavština na poledini slike. Skinuti su kruti kitovi i naknadni slojevi boje. Platno i slikani sloj s grundom su se impregnirali s poledine na mreži. Potom se platno na toplom stolu ohladilo pod utezima i na taj se način izravnilo.

Pokazalo se potrebnim ukloniti sav rad prethodnog “restauratora”, a ti su postupci otkrili mnoge manje i oveće lakune gdje nedostaje izvorna boja zajedno s preparacijom. Skidanje zakrpa se izvršilo močenjem zakrpa, a dodatno skidanje ostataka i čišćenje tkanine od ljepila i ostataka se napravilo parom i toplom stopicom u kombinaciji sa skalpelom. Skidanje uljanih (bijelih) zakrpa kao i čišćenje ostataka ljepila izvršilo se desolom i acetonom. Rubovi platna su ojačani lanenim tkanjem (strip-lining) po cijeloj dužini koje je omogućilo lakše napinjanje na novoizrađene podokvire. Slike tako nisu bile izložene dodatnom stresu zbog, najčešće nepotrebnog lijepljena na drugo platno (dubliranje/rentoalaža). Sa stražnje se strane nisu montirali zaštitni paneli jer to izvorno ne postoji ni kod jedne slike, a kako takva vrsta zaštite slika pomaže pri infestaciji (nametnicima) i onemogućava pristup platnu i podokviru, ta je vrsta zaštite izostavljena. Preporuka je kod vješanja slika staviti distancere koji bi slike odvajali od zida i tako omogućavali normalnu mikroklimu i provjetravanje tj. održavanje slike suhom.

Izvršeni konzervatorsko restauratorski radovi u 2009/2010. godini

1. Preventivna zaštita in situ (učvršćivanje trusne polikromije japan papirom i klucelom)
2. Pakiranje i transport

3. Istražni radovi materijala i tehnika
4. Konzervatorsko-restauratorske probe
5. Skidanje s podokvira
6. Mehaničko čišćenje lica i pozadine
7. Impregnacija platna i polikromije Bevom
8. Dezinfekcija i profilaktička zaštita
9. Kemijsko čišćenje lica slike i skidanje preslika i neautorskih dodataka
10. Zapunjavanje i spajanje razderotina
11. Strip lining - rubovi platna ojačani lanenim tkanjem
12. Kitanje i niveliranje krede
13. Izrada novog podokvira
14. Foto-dokumentacija
15. Obnova ukrasnog oikvira
16. Izolacija lakuna
17. Napinjanje platna na novi podokvir
18. Retuš
19. Lazure
20. Zaštitno lakiranje
21. Uokviravanje

CAR FRANJO I. STJEPAN (vladao 1745-1790)
Austrija, 18.stoljeće, ulje na platnu

Opis slike: Portret cara Franje I. Stjepana
Majstor: Anonymus
Lokalitet: Koprivnica
Županija: Koprivničko-križevačka
Vrijeme nastanka: 18. stoljeće, iza 1740.
Mjesto nastanka: Austrija
Tehnika: Ulje na bolusiranom konopljinom tkanju bez šavova i čvorova
Sadašnja namjena: Zbirka starih majstora Muzeja grada Koprivnice
Dimenzije: Širina 70cm; Visina: 87,5cm; Debljina podokvira: 2cm
Ukrasni okvir: Nepostojeći ali rekonstruiran
Inventarni br.: MGKc 9152
Godina obnove:2009/2010.

Zatečeno stanje

Ta je slika najmanje oštećena od carskih slika i gotovo je intaktna, osim par

VOJVODA FRANJO STJEPAN LOTARING, 18.st. ulje na platnu, prije i nakon konzervatorsko-restauratorskih radova

sanacija perforacija. Slika je slikana na grubo laneno tkanje bez šavova i značajnih čvorova u tkanju koje je preparirano crvenim armenskim bolusom. Prednja je strana slike u dobrom stanju ali je slikani sloj poprilično iskrakeliran te su vidljiva i manja oštećenja koja su u prijašnjoj obnovi već bila popravljena. Uočljiva su i manja oštećenja slikanog sloja uz rubove slike te nekoliko manjih perforacija. Zaštitni je lak požutio, u dijelovima potamnio i vezao razne nečisti na sebe. Prisutne su mnogobrojne mikro pore kroz platno i slikani sloj. Platno se opustilo u girlandnim naborima.

Na stražnjoj su strani vidljive zakrpe u središnjem gornjem dijelu ispod podokvira te u središnjem dijelu dok su zakrpe u gornjem desnom uglu, središnjem gornjem dijelu te lijevom središnjem dijelu noviji "restauratorski" zahvati jer su tretirani parafinom. Platno je dobro očuvano osim vidljivih nakupina raznih nečisti. Na podokviru su vidljiva manja oštećenja izazvana crvotočinom. U donjem lijevom uglu nalazi se markica/etiketa na kojoj se može razaznati natpis "Gradski N.O. Koprivnica, travanj 1946. Kartoteka muzeja". Ukrasni je okvir u dobrom stanju osim što je pretrpio manja mehanička oštećenja.

Konzervatorsko-restauratorski radovi

Nakon skidanja platna s podokvira mehanički se četkom i usisivačem očistila prljavština na poledini slike. Skinuti su kruti kitovi i naknadni slojevi boje. Platno i slikani sloj s grundom su se impregnirali s poledine na mreži. Potom se

platno na toplom stolu ohladilo pod utezima i na taj se način izravnilo. Skidanje zakrpa se izvršilo močenjem zakrpa, a dodatno skidanje ostataka i čišćenje tkanine od ljepila i ostataka se napravilo parom i toplom stopicom u kombinaciji sa skalpelom. Skidanje uljanih zakrpa (bijelih) kao i čišćenje izvršilo se desolom i acetonom. Rubovi platna su ojačani lanenim tkanjem (strip-lining) po cijeloj dužini koje je omogućilo lakše napinjanje na novo izrađene podokvire. Slike tako nisu bile izložene dodatnom stresu zbog, najčešće nepotrebnog lijepljena na drugo platno (dubliranje/rentoalaža). Sa stražnje se strane nisu montirali zaštitni paneli jer to izvorno ne postoji ni kod jedne slike, a kako takva vrsta zaštite slika pomaže pri infestaciji (nametnicima) i onemogućava pristup platnu i podokviru, ta je vrsta zaštite izostavljena. Preporuka je kod vješanja slika staviti distancere koji bi slike odvajali od zida i tako omogućavali normalnu mikroklimu i provjetranje tj. održavanje slike suhom.

Izvršeni konzervatorsko restauratorski radovi u 2009/2010. godini

1. Preventivna zaštita in situ (učvršćivanje trusne polikromije japan papirom i klucelom)
2. Pakiranje i transport
3. Istražni radovi materijala i tehnika
4. Konzervatorsko-restauratorske probe
5. Skidanje s podokvira
6. Mehaničko čišćenje lica i pozadine
7. Impregnacija platna i polikromije Bevom
8. Dezinsekcija i profilaktička zaštita
9. Kemijsko čišćenje lica slike i skidanje preslika i neautorskih dodataka
10. Zapunjavanje i spajanje razderotina
11. Strip lining - rubovi platna ojačani lanenim tkanjem
12. Kitanje i niveliranje krede
13. Izrada novog podokvira
14. Foto-dokumentacija
15. Rekonstrukcija dijelova ukrasnog okvira
16. Izolacija lakuna
17. Napinjanje platna na novi podokvir
18. Retuš
19. Lazure
20. Zaštitno lakiranje
21. Uokviravanje

CAR KARLO VI. HABSBURG
Austrija, 18.stoljeće, ulje na platnu

Opis slike: Portret Cara Karla VI. Habsburga
Majstor: Anonymus
Lokalitet: Koprivnica
Županija: Koprivničko-križevačka
Vrijeme nastanka: 18. stoljeće
Mjesto nastanka: Austrija
Tehnika: Ulje na bolusiranom konopljinom tkanju bez šavova i čvorova
Sadašnja namjena: Zbirka starih majstora Muzeja grada Koprivnice
Dimenzije: Širina 70cm; Visina: 87,5cm; Debljina podokvira: 2cm
Ukrasni okvir: Širina: 83cm; visina: 101,5cm; debljina: 5cm
Inventarni br.: MGKc 9149
Godina obnove:2009/2010.

Zatečeno stanje

Portret je slikan tehnikom uljane boje na konopljino platno gruboga tkanja bez šavova i značajnih čvorova u tkanju, a koje je preparirano crvenim armenskim bolusom. Slika je u lošem stanju, vidljiva su velika oštećenja osnove i slikanog sloja na rubovima podokvira te velike krakelire po cijeloj površini slikanog sloja koji se na nekim dijelovima odigao te se ljušti. Slabo integrirane mrlje retuša prisutne su na draperiji portretiranog lika. Primjetni su i slojevi nečistoća na samom nosiocu, a lak je krepirao požutio i na sebe vezao razne nečisti. Na stražnjoj su strani vidljivi raniji "restauratorski" zahvati po cijeloj površini platna.

Konzervatorsko-restauratorski radovi

Nakon skidanja platna s podokvira mehanički se četkom i usisivačem očistila prljavština s poledine slike. Pokazalo se potrebnim ukloniti sav rad prethodnog restauratora, a ti su postupci otkrili mnoge manje i oveće lakune gdje nedostaje izvorna boja zajedno s preparacijom. Stoga su odstranjeni svi kitovi i naknadni slojevi boje. Platno i slikani sloj s grundom su se impregnirali s poledine na mreži. Potom se platno na toplom stolu ohladilo pod utezima i na taj se način izravnilo. Skidanje zakrpa se izvršilo njihovim močenjem, a dodatno skidanje ostataka i čišćenje tkanine od ljepila i ostataka se napravilo parom i toplom stopicom u kombinaciji sa skalpelom. Skidanje uljanih zakrpa (bijelih) kao i čišćenje izvršilo se desolom i acetonom. Rubovi platna su ojačani lanenim tkanjem (strip-lining) po cijeloj dužini koje je omogućilo lakše napinjanje na novo izrađene podokvire.

Slike tako nisu bile izložene dodatnom stresu zbog, najčešće nepotrebnog lijepljenja na drugo platno (dubliranje/rentoalaža). Sa stražnje se strane nisu montirali zaštitni paneli jer to izvorno ne postoji ni kod jedne slike, a kako takva vrsta zaštite slika pomaže pri infestaciji (nametnicima) i onemogućava pristup platnu i podokviru ta je vrsta zaštite izostavljena. Preporuka je kod vješanja slika staviti distancere koji bi slike odvajali od zida i tako omogućavali normalnu mikroklimu i provjetranje tj. održavanje slike suhom.

Izvršeni konzervatorsko restauratorski radovi u 2009/2010. godini

1. Preventivna zaštita in situ (učvršćivanje trusne polikromije japan papirom i klucelom)
2. Pakiranje i transport
3. Istražni radovi materijala i tehnika
4. Konzervatorsko-restauratorske probe
5. Skidanje s podokvira
6. Mehaničko čišćenje lica i pozadine
7. Impregnacija platna i polikromije Bevom
8. Dezinfekcija i profilaktička zaštita
9. Kemijsko čišćenje lica slike i skidanje preslika i neautorskih dodataka
10. Zapunjavanje i spajanje razderotina
11. Strip lining - rubovi platna ojačani lanenim tkanjem
12. Kitanje i niveliranje krede
13. Izrada novog podokvira
14. Foto-dokumentacija
15. Rekonstrukcija dijelova ukrasnog okvira
16. Izolacija lakuna
17. Napinjanje platna na novi podokvir
18. Retuš
19. Lazure
20. Zaštitno lakiranje
21. Uokviravanje

VOJVODA FRANJO STJEPAN LOTARING Austrija, 18. stoljeće, ulje na platnu

Opis slike: Portret vojvode Franje Stjepana Lotaringa
Majstor: Anonymus
Lokalitet: Koprivnica

Županija: Koprivničko-križevačka
Vrijeme nastanka: 18. stoljeće, oko 1736. godine
Mjesto nastanka: Austrija
Tehnika: Ulje na bolusiranom konopljinom tkanju bez šavova i čvorova
Sadašnja namjena: Zbirka starih majstora Muzeja grada Koprivnice
Dimenzije: Širina 69cm; Visina: 87,5cm; Debljina podokvira: 1,5cm,
Ukrasni okvir: Širina: 83cm; visina: 101,5cm; debljina: 5 cm
Inventarni br.: MGKc 9151
Godina obnove: 2009/2010.

Zatečeno stanje

Slika je slikana na grubo tkanom konopljinom platnu bez šavova i značajnih čvorova u tkanju prepariranom crvenim armenskim bolusom. Vidljiva je boja bolusne osnove/preparacije jer je slikani sloj popucao i ljušti se. Jasno su uočljive mnogobrojne lakune loše integrirane te prethodni "restauratorski" zahvati na području lica i dijelovima draperije. Vidljivo je oštećenje slikanog sloja, osnove i platna u lijevom uglu od promatrača te na rubovima slike. Razderotine su nevjesto spajane i negdje loše zakitane, a neke nisu uopće kitane i nivelirane već su samo premazane impasto slojem slabo ujednačenim s karakterom lokalnog tonaliteta.

Sa stražnje su strane također vidljivi raniji "restauratorski" zahvati, te još dva oštećenja na platnu. Jedna je zakrpa u gornjem srednjem dijelu slike, a druge dvije zakrpe su u središnjem dijelu donjeg desnog kvadranta. Uočene su nečistoće na cijeloj površini platna zbog loših uvjeta čuvanja. Podokvir je napravljen od četiri letvice bez rubnih istaka koje su slabe kondicije zbog izrazitog utjecaja crvotočine. U lijevom donjem uglu se nalazi papirnata markica sa sljedećim tekstom: "Gradski N.O. Koprivnica, travanj 1946. Kartoteka muzeja". Na ukrasnom crvotočnom okviru nedostaju tri pozlaćene rezbarene letvice (dvije bočne i donja).

Konzervatorsko-restauratorski radovi

Nakon skidanja platna s podokvira mehanički se četkom i usisivačem očistila prljavština s poledine slike. Pokazalo se potrebnim ukloniti sav rad prethodnog restauratora, a ti su postupci otkrili mnoge manje i oveće lakune gdje nedostaje izvorna boja zajedno s preparacijom. Skinuti su kruti kitovi i naknadni slojevi boje. Platno i slikani sloj s grundom su se impregnirali s poledine na mreži. Potom se platno na toplom stolu ohladilo pod utezima i na taj se način izravnilo. Skidanje zakrpa se izvršilo močenjem zakrpa, a dodatno skidanje ostataka i čišćenje tkanine od ljepila i ostataka se napravilo parom i toplom stopicom u kom-

binaciji sa skalpelom. Skidanje uljanih zakrpa (bijelih) kao i čišćenje izvršilo se desolom i acetonom. Rubovi platna su ojačani lanenim tkanjem (strip-lining) po cijeloj dužini koje je omogućilo lakše napinjanje na novoizrađene podokvire. Slike tako nisu bile izložene dodatnom stresu zbog, najčešće nepotrebnog lijepljenja na drugo platno (dubliranje/rentoalaža). Sa stražnje se strane nisu montirali zaštitni paneli jer to izvorno ne postoji ni kod jedne slike, a kako takva vrsta zaštite slika pomaže pri infestaciji (nametnicima) i onemogućava pristup platnu i podokviru ta je vrsta zaštite izostavljena. Preporuka je kod vješanja slika staviti distancere koji bi slike odvajali od zida i tako omogućavali normalnu mikroklimu i provjetravanje tj. održavanje slike suhom.

Izvršeni konzervatorsko restauratorski radovi u 2009/2010. godini

1. Preventivna zaštita in situ (učvršćivanje trusne polikromije japan papirom i klucelom)
2. Pakiranje i transport
3. Istražni radovi materijala i tehnika
4. Konzervatorsko-restauratorske probe
5. Skidanje s podokvira
6. Mehaničko čišćenje lica i pozadine
7. Impregnacija platna i polikromije Bevom
8. Dezinfekcija i profilaktička zaštita
9. Kemijsko čišćenje lica slike i skidanje preslika i neautorskih dodataka
10. Zapunjavanje i spajanje razderotina
11. Strip lining - rubovi platna ojačani lanenim tkanjem
12. Kitanje i niveliranje krede
13. Izrada novog podokvira
14. Foto-dokumentacija
15. Izrada replike ukrasnog okvira
16. Izolacija lakuna
17. Napinjanje platna na novi podokvir
18. Retuš
19. Lazure
20. Zaštitno lakiranje
21. Uokviravanje